

ISTORIJA

Sedim, pijem kafu i listam uspomene. Mnogo sam nekad sanjario. Ja sam tako samo ovalš (on kaže ovalš umesto ovalš jer mu to kulturnije zvuči) dodirnuo život. U gimnaziji upropasti me jedan nastavnik srpskog jezika. Zainatio se nešto protiv mene. Ja lepo crtam. A on uvek: to se ne da nacrtati, mili moj, učiti moraš, ništa ne radiš. Poismevao mi se. Bio sam, znate, veoma osećajan. Takav sam i danas. I u ovaj partizanski rat nisam otišao zbog osećljivosti. Moja se divizija četrdeset i prve nije predala pa smo se u Srbiji posle sami rasformirali, zvali su me drugovi, ali ja sam imao ženu i dete od pet meseci. A čuo sam da je Beograd sravnjen sa zemljom. Došao sam im onako poderan, cipele samo što se nisu raspale. Taj haas (govori haas umesto haos, naglašava prvo a nekako čudno kao da je stranac, a ovamo, iz Srema je) potpuno me obeznani. Kao da sam pameću pomerio. Ono detence pišti, majka je izgubila mleko. Poče sam da popravljam po kućama elektriku, to sam već kao dečko znao. Svojim zanatom nisam se bavio. Nekako nije išlo. I bojao sam se. Šta ja znam, da me ne pokupe jednog dana i hajd, ili na rad ili u logor. Zar je malo njih tako nestalo. A ja samo gledam ženu i dete. Ona je... domaćica. Ne žalim se. Možda sam mogao da uzmem devojkicu iz struke, da otvorimo zajedno malu radnju. Ali žene iz moje struke ne trpim. Salonski život. Lepo je, ne kažem, i ja sam to nekad voleo. Ali porodica je drugo. I tako, zadovoljan sam. Sećam se jedne plave iz Zagreba, ali ostavio sam je baš zato što je bila problematična. Znate, gledao sam to po salonima. Nije to za žene, za pravu ženu. Moje kolege oženili su se frizerkama ili bar im žena manikir zna. Ja ne. Iako, verujem, za nešto je i bolje, ako hoćeš radnju... Ali ja sam digao ruke. Bio sam, istina, darovit, umetnik, znam i danas da nacrtam egipatsku frizuru i napravicu od kose štogod zaželite. Češljao sam jednu ženu, nedavno, iz komšiluka, zamolila je moju, pa sa gvozdjem, to sad niko i ne zna, kosa je u njoj do pojasa, to je bilo remek-delo! Večernja kosa i to od takve dužine. Hteo bih da vidim one današnje, oni samo znaju da ženama izrezuckaju žiletom kosu sa strane, pa kao da su ih čupali. Da moda, možda moda. Znao bih i ja to. Ali ne bih pristao. Čovek, frizer, mora imati stav, mišlim, ukus. A u vojsci sam posle rata bio telegrafista. Da sam poslušao svog komandira! Mobilisali su me, ne bih sam otišao. Nisam vam ja za vojsku. Eto, pred sam završetak rata survao sam se zajedno s konjem, sa onim teškim. Ali komandir veli: ostani u vojsci, bićeš poručnik, telegrafista. To ti je siguran zanat. Pa ti si, čoveče, sposoban. Možda. Čim sam mogao tražio sam da me puste. Ne volim ja ono: razumem. Svakome razumem iako ponekad i on ne razume. A ko, recite mi, uopšte razume? Vidite mene. Ja sam vam i na „Kraljici Mariji“ bio. Sreo sam ja žena i žena. Pravo kaže moja domaćica: ta mani se ženskih frizura, muške ti šišaj, berberin si, što ćeš se oko onih uvijati... To ja, istina, potpuno shvatam, s njene tačke gledišta ispravno, jasno. Ali. No ja vam kažem da sam podvukao crtu, sabrao i ništa više ne dodajem. Od mene više ništa. Ništa. A kafa, to je lek. Čim je popijem, a iz mene, odavde, od srca, kao da se otkida nešto. I prošlost dodje. Posedim pola sata i sat uz tu jednu kafu i listam uspomene. Tako vam je to. Jedna beznačajna istorija. (Posle kratke pauze, sasvim tiho, u poverenju:) hteo sam da postanem vajar, znate... svašta... promašen čovek. Eto, tako je to. Kako vam se čini, a? Vajarstvo. Sfinge. Egipat...

Jara RIBNIKAR



ZORAN PETRCVIĆ

OGOVARANJE

MIODRAG TODOROVIĆ Ponedeljak, 13. avgust

Iz dnevnika

Utorak, 7. avgust

O KOLONIJI, UOPŠTE

Pisao sam prijateljima da odlazim u Koloniju književnika, a oni mi svi jedno otpisuju: Šta je to? U dugim pismima im sve objašnjavam. Ne vidim ih kada moje odgovore čitaju, ali im misli pogadjam: Kada bismo mi to imali? A moji prijatelji su — pisci. Mladji, uglavnom. I žive po drugim republikama.

Ostaje činjenica da su vojvodjanski pisci prvi dobili svoju Koloniju. I pravo je što su je oni prvi dobili. Zbog vlastitog šarenila. Ne perja, već glasova, kojim pevaju.

Zar ne?

Sreda, 8. avgust

O KOLONIJI, PONOVO

Okršaji se naslute već nozdrvama. Dve generacije — barut i vatra. Slušamo, a barut govori iz nas. Očekujemo iskru, iskrčićak običan, a njega nema. Oni koji treba da budu iskra, lagano napaštaju Koloniju. Izgovaraju se: poslovi. Mi mladi nemamo nikakvih poslova. Možda im se ne dopada konfor hotelske sobe? Mi mladi dodajmo ovamo da se odmorimo od zajedničkih stanova. I blagosloven da si miru hotelske sobe. Eto, ja, naprimer: već nekoliko dana ne čujem plač sedesove Pipike. Pa zar to, prosto rečeno, nije — sjajno! Zato: možda je bolje što nema borbe mišljenja. Samoca i tišina te gone da radiš. Volens — Nolens. A da smo se potukli kamenicama mišljenja, možda bismo mnogo manje radili.

Subota, 11. avgust

ON, NAŠ PRVI SUSED

Medju nas je iznenada banuo. Mlad i lep. Pretstavio se: Kočiš Tamiš, saradnik Radio Budimpešte: „Vaša Kolonija je sjajna stvar. Mi, u Madjarskoj, tako nešto nemamo. A bilo bi dobro kada bismo imali.“

Treba da budemo srećni. Čovek uvek treba da bude srećan, kada mu ljudi na nečemu zavide. Razgovaramo o slučaju kržoka „Petefi“.

„Lično sam bio prisutan“, kaže Kočiš, „kada je Djeri govorio. Odmah sam naslućio buru. Tako se ne može govoriti. Partija se sa pravom umešala. Uglavnom i dostojanstvo Partije su sveta stvar. Moraju da se čuvaju.“

Odgovorio mu je jedan naš drug. Otvoreno: „Partija, koja je pobila svoje najbolje sinove (Rajk) ne treba

da se stara za svoje dostojanstvo. Treba, naprotiv da gleda kako će svoje redove dovesti u red. To, najpre.“

A Kočiš vrda: „Jeste... Sa vaše, jugoslovenske tačke gledišta je tako... Ali...“

On ne zna šta da kaže. On zblija ne zna šta da kaže.

Nedelja, 12. avgust

RAZGOVOR O DRAINCU

Sedimo. Razgovaramo o Radu Draincu. Trojica. Tri različite jabuke.

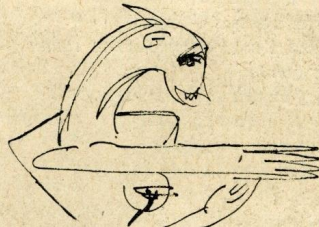
Ja: Nema ga. Šteta. Umeo je da bude pošten. Čuo sam da je pred smrt čak zauzeo vrlo redjen politički stav.

RELIKVIJ PROŠLOSTI

Ulazimo u maleno dvorište, a tamo neka žena pere veš. Saopštavamo joj zbog čega smo došli. Ona nas (o bože!) odvraca od namere. „Teško je sada razgovarati sa njim“, kaže ona, „pijan je.“ Ali mi smo uporni. Žena ostavlja korito i ulazi u straćaru*. Straćara samo što se nije srušila.

„Gospodine grofe... Traže vas neki turisti. Žele da razgovaraju sa vama. Začešljajte se malo i izadjite.“

Iznutra se čuje lomnjavav Grof je ustao iz kreveta. Nekoliko trenutaka kasnije pred nama je stajao „dvometraš“, crven od pića. To je bio on, kod koga smo i došli u posetu: Maldehen Karolj, šezdesetogodišnjak i poslednji živi grof u Vojvodini. Porodica Maldehen vodi poreklo iz Belgije. Za vreme Napoleonove



T.M.: Poznavao sam ga. Odrjedni stav? Manite to. Njegov stav je uvek zavasio od mnogo čega. Od onog ko mu poslednji plati liter vina.

B.P.: Bio je to zanimljivi čovek. Gledajući ga nsi znao šta ćeš s njim. Da ga sažaljevaš? Da ga istučeš? Da mu se diviš?

Ja: Vrlo je teško definisati pojam poštenja.

T.M.: Voleo je da piše o stvarima koje ne poznaje. I to je gest nepoštenja. Dogadjale su se i smejurije: hteo je da piše o Hegelu, a pisao je — o Heklu. Mislio: jedno isto.

Ja: Obična zabuna.

T.M.: Jednom je neko, u društvu, ispričao nešto o nekom inostranom špijunu. Kako sjajno živi, na to Drainac je zavidno trepnuo očima: „Majku mu, moraću i ja da nadjem neku taku službicu.“

Ja: (u sebi) — pak je on bio pošten čovek. Pesme njegove to dokazuju.

vladavine Maldehenovi nisu mogli da se slože sa političkom francuskog imperatora i — emigracija je bila bezuslovna. Tako su se Maldehenovi rasuli po svetu. Ded Karolja Maldehena je prvi došao u ove krajeve i oženio se čerkom srpskog veleposednika Djordja Servecikog. Karolj Maldehen se još uvek seća „zlatnog doba“, za grofove kada su Maldehenovi u Novom Kneževcu i okolini imali 10.000 jutara zemlje. Prošlost.

Danas grof Maldehen piše. Verovatno od tuge za izgubljenim rajem. Jedna krčmarica iz Kantže mi reče: „Gospodin grof je u stanju da za dva časa popije 2 litra rum.“

A grof? Priznao je da živi od poklon-paketa svojih rodjaka iz inostranstva. Država mu je nedavno vratila 8 jutara zemlje.

U selu se priča da je grof Maldehen u stanju da vam za čašu vina satima priča o svojoj grofovskoj prošlosti.

PRETPLATITE SE NA

Polja